

Op Elkaar Bouwen

Conceptverkiezingsprogramma D66 Voorschoten 2022 – 2026

Tot en met **30 oktober 2021** kunnen amendementen op het Conceptverkiezingsprogramma worden ingediend. Amendementen op afbeeldingen zullen daarbij niet in behandeling worden genomen.

Het definitieve programma wordt door de leden vastgesteld op de Algemene Afdelingsvergadering van **21 november 2021**.

The logo for the Dutch political party D66, consisting of the letters 'D66' in white on a green square background.

D66

Laat iedereen vrij, maar niemand vallen.

CONCEPT

Inhoudsopgave

Inleiding van de lijsttrekker	4
1 Duurzaamheid.....	5
2 Bouwen en Wonen.....	9
3 Regio en Bestuurlijke Samenwerking.....	12
4 Zorg, Welzijn en Armoede	14
5 Onderwijs, Sport en Jeugd	18
6 Economie en Werk.....	20
7 Een Levendig Dorp	22
8 Verkeer, Mobiliteit en Bereikbaarheid	25
9 Veiligheid	27
10 Bestuur en Democratie	29

CONCEPT

Laat iedereen vrij, maar niemand vallen.

Inleiding van de lijsttrekker

[Volgt na definitieve vaststelling programma door de leden]

CONCEPT

1 Duurzaamheid

Voorschoten is aantrekkelijk om in te wonen, te werken en te ontspannen. D66 wil deze aantrekkelijkheid van Voorschoten behouden. Dat betekent dat we rekening moeten houden met het veranderend klimaat en dat we moeten gaan verduurzamen. Duurzaamheid is één van de belangrijkste thema's voor de komende jaren.

Wij pleiten voor snelle, effectieve, creatieve en zorgvuldige verduurzaming. De grote stappen die de komende jaren gezet moeten worden, kunnen we alleen samen met velen. Er zijn veel actieve inwoners bezig met duurzaamheid. D66 heeft daarin vertrouwen.

1 Uitgangspunten

Het is duidelijk dat de opwarming van de aarde wordt veroorzaakt door de mens. In de (college)periode 2022-2026 hebben we de kans en de verantwoordelijkheid een bijdrage te leveren om de verdere opwarming van de aarde en daarmee alle ingrijpende gevolgen zoals droogte, overstromingen en branden te beperken. Voor gemeenten ligt hier ook een taak.

- We geloven in innovatie en creëren dan ook de ruimte om met nieuwe ideeën bij te dragen aan de oplossing.
- De kosten voor de verduurzaming van Leiden moeten evenredig worden verdeeld. Kansengelijkheid staat daarbij voorop. Huurders hebben minder invloed op de duurzaamheid van hun huurwoning, terwijl ze wel de energierekening betalen. Inwoners met lage inkomens hebben bijvoorbeeld niet de financiële ruimte om energiezuinige apparatuur te kopen en betalen daardoor een hogere rekening. D66 wil graag kijken naar mogelijkheden om voor mensen met een laag inkomen onder gunstige voorwaarden geld voor energiezuinige investeringen als lening te kunnen aanbieden.
- De gemeente helpt inwoners bij het inzichtelijk maken hoe groot de voetafdruk van een bepaalde activiteit is. Op die manier kan iedereen de eigen meest geschikte verduurzaming acties plannen. Daarbij zetten we verder in op hulp van de energie-ambassadeurs, wijkinitiatieven en een besparingshelpdesk, om de acties uit te voeren.
- Grote uitdagingen kunnen we alleen samen aangaan. Daarom richten we een klankbordgroep op met inwoners die de kennis en kunde hebben om te adviseren over de beste praktijken voor verduurzaming. Samen weten we meer, en daar moeten we gebruik van maken. Daarom wordt er ook meer ingezet op burgermetingen, waarbij iedereen zelf vergaarde data over het lokale milieu veilig, gemakkelijk en effectief kan delen met de gemeente en deze data ook openbaar kan worden gemaakt.

2 Vergroening

Het klimaat verandert en extreem weer zal steeds vaker voorkomen. D66 wil dat Voorschoten een groene gemeente blijft met ruimte voor water, planten en dieren. Dat is leefbaarder, voorkomt hittestress en verbetert de lucht- en waterkwaliteit en voorkomt wateroverlast. Klimaatadaptieve maatregelen verhogen de veiligheid voor gebouwen en mensen.

- Betegelde oppervlaktes maken plaats voor biodiverse beplanting. We stimuleren inwoners om maximaal 60 % van hun tuin te bestraten en regentonnen te plaatsen. We inspireren inwoners om ook verticale tuinen te realiseren omdat dat de leefbaarheid van het dorp op allerlei gebieden vergroot (lucht, beeld, water, temperatuur). Hoe meer groen, hoe groter het effect.
- Waar mogelijk worden bestratte parkeerplaatsen en bermten omgevormd tot groen.

- D66 wil een stevige groenstructuur in ons dorp. De bijenlinten versterken we en tijdens groenrenovaties worden deze uitgebreid.
- D66 wil dat openbaar groen beheerd wordt met oog op het recreatieve gebruik daarvan, maar ook met aandacht voor de natuur. Daar waar het kan wordt terughoudend en op verschillende momenten gemaaid. Er komt meer ruimte voor buurtinitiatieven om een stuk groen samen te beheren.
- D66 zet zich in voor bescherming van bestaande bomen. Daar waar nodig wordt groeiplaatsverbetering toegepast om bomen een betere ondergrond te bieden.
- Volkstuinen staan garant voor een rijk gevarieerde tuinnatuur met een overweldigende biodiversiteit. Ook is hier een belangrijke plek weggelegd voor natuureducatie en is het per uitstek een plek waar verschillende soorten Leidenaren samenkomen. D66 hecht hier veel waarde aan en zet het licht dan ook op groen voor stadslandbouw op (nieuwe) tijdelijke en op permanente locaties. Stadslandbouw kan ook langs muren door middel van leifruit.
- We stimuleren afkoppelen van hemelwater en opvang op eigen perceel. Waar nodig en mogelijk leggen we aparte afvoerbuizen voor regenwater aan als de straat toch open ligt, zoals bij werkzaamheden aan ondergrondse kabels en leidingen.
- In het openbaar groen proberen we zoveel mogelijk water op te vangen en vast te houden, bijvoorbeeld via wadi's. Waar mogelijk verbeteren we de bodem in de openbare ruimte zodat haar sponswerking zo optimaal mogelijk wordt.
- De klimaatverandering verhoogt het risico op calamiteiten. Bij overstromingen zijn onze Voorschotense vluchtroutes kwetsbaar. De wijken Noord Hofland en Allemansgeest hebben een groot risico op verschilzetting als gevolg van droogte waardoor onder meer rioolaansluitingen kunnen breken. D66 wil een plan van aanpak maken om zo slim en zo spoedig mogelijk te anticiperen op klimaatadaptatie op het Voorschotense schaalniveau.

3 Meer mogelijk maken

D66 zet zich in voor initiatieven waarbij bewoners samen aan de slag gaan met energiebesparing, -opwekking en isolatie. D66 is voorstander van lokaal eigendom van energie.

- We willen dat inwoners en bedrijven zoveel mogelijk gebruik maken van regionale, nationale en Europese fondsen voor verduurzaming. De gemeente gaat deze informatie toegankelijker maken. D66 wil dat subsidies zo veel mogelijk terecht komen bij mensen die zonder steun niet zouden toekomen aan verduurzaming. De procedures om een subsidie aan te vragen worden daarom vereenvoudigd, zodat iedereen gemakkelijk een succesvolle aanvraag kan doen.
- D66 wil dat al het vervoer in de gemeente zo duurzaam is als mogelijk. D66 zet zich in voor meer laadpalen en deelauto's. Kleinschalig elektrisch (fiets-)vervoer voor o.a. bedrijven wordt zoveel mogelijk ondersteund. De fietser en voetganger krijgen waar mogelijk voorkeur boven gemotoriseerde vervoersmiddelen.
- Om deze nieuwe balans goed te vinden, zet D66 zich ervoor in dat duurzaamheidsdeskundigen een aanvullende rol krijgen bij de welstandscommissie, om kosteloos te kunnen adviseren over verduurzaming en subsidies bij grote en kleine verbouwingen, maar desnoods ook om verspillende verbouwingen tegen te houden.
- D66 wil dat er continu uitgekeken wordt naar nieuwe, veelbelovende technieken die kunnen werken en uitgerold moeten worden, zoals waterstof.

4 Meer stimuleren

De gemeente moet te allen tijde het goede voorbeeld geven. Er wordt duurzaam ingekocht, gebouwen worden verduurzaamd en de catering is duurzaam en liefst vegetarisch. Bij inkoop,

subsidies en vergunningen wordt aan duurzaamheid veel belang gehecht, en de Rekenkamer controleert de uitgaven en (klimaat-) opbrengsten van initiatieven.

- Veel inwoners willen wel verduurzamen maar twijfelen over hetgeen in hun situatie de beste stap is. D66 wil het gebrek aan kennis, tijd en overzicht van inwoners verbeteren door actief en op maat voorlichting te geven aan inwoners.
- D66 zet zich in voor het delen van informatie met huurders zodat zij weten waar zij hun verhuurder op kunnen aanspreken voor wat betreft verduurzaming.
- De afgelopen periode heeft onze wethouder met woningcorporaties goede afspraken gemaakt over het verduurzamen van hun woningen, waarbij we de betaalbaarheid van de woning voor mensen met lage inkomens als uitgangspunt hebben vastgehouden. Deze gesprekken zetten we voort.
- D66 wil dat bij ruimtelijke ontwikkelingen kansen voor verduurzaming in de omgeving worden benut. Als bijvoorbeeld een nieuw bedrijfsgebouw nabij of in de gemeente wordt gebouwd, kan rekening worden gehouden met de warmte die daar vrijkomt om een naastgelegen gebouw te verwarmen. We voorkomen dat energie verloren gaat of dat hittestress ontstaat.

5 Voorschoten aardgasloos in 2050

D66 wil een Voorschoten dat in 2050 van het aardgas af is. De komende jaren zetten wij ons in om ook bestaande woningen wijk per wijk klaar te maken voor duurzame alternatieven. Dit doen we in samenspraak met inwoners, wijkambassadeurs en wijkverenigingen. Daarbij streeft D66 naar het realistisch inzetten hiervan, draagvlak creëren en het behoud van vrije keuze voor oplossingen. Wij stimuleren dat bij verkoop of verbouwing aandacht wordt besteed aan verduurzaming.

- D66 kiest voor lokale en regionale oplossingen voor de warmtevoorziening. Daarbij vinden wij een verduurzaming van het hele energiesysteem belangrijk. Bij de aanleg van warmtenetten toetsen wij op de uitstoot volgens de uitstootnormen van IPCC en nabijheid van de bron die wordt gebruikt. D66 zet zich in voor open netten en keuzevrijheid voor de eindgebruiker.
- De ontwikkelingen rond de warmterotonde zullen we nauwlettend toetsen op CO₂-reductie, kosteneffectiviteit, betaalbaarheid voor eindgebruikers en democratische besluitvorming.
- D66 vindt het belangrijk dat aanbieders van duurzame energie geen monopolisten zijn die vanwege die positie hoge prijzen kunnen rekenen. Concurrentie is van belang. Binnen de macht van de gemeente streeft D66 naar zulke concurrentie.

6 Van afval naar grondstof

Hergebruik en reparatie moet het uitgangspunt worden bij afval, klein en groot. Of het nu gaat om zwerfvuil of hergebruik van delen van gebouwen: er is bijna altijd een zinvolle oplossing mogelijk.

- Voorschoten is te klein om zelfstandig verschillende afvalverwerkingswijzen te hanteren. We moeten kiezen voor bron- of nascheiding als we zelfstandig afval willen blijven inzamelen. Laagbouwbewoners wil D66 blijvend en intensiever stimuleren hun afval nog beter te scheiden zodat grondstoffen opnieuw gebruikt worden. Voor hoogbouwbewoners is dit logischerwijze lastiger, ze hebben immers minder opslagruimte. Daar ligt nascheiding meer voor de hand. Door gezamenlijk in de Leidse regio onze afvalinzameling te organiseren zien wij kansen om zowel nascheiding voor hoogbouw als bronscheiding voor laagbouw te organiseren. Bovendien staan we als regio sterker in de onderhandelingen met

marktpartijen dan als kleine gemeente en is communicatie met inwoners over afval kwalitatief en kwantitatief doeltreffender te regelen.

- Het ingezamelde afval willen we verwerken met zo min mogelijk milieubelasting en zo mensvriendelijk mogelijke arbeidsomstandigheden, ook als dit in het buitenland gebeurt.

CONCEPT

2 Bouwen en Wonen

Voorschoten is een ruim opgezet en groen dorp waar het fijn wonen is. De woningnood in onze gemeente is echter groot. We moeten daarom nog meer werk maken van bouwen en van doorstroming. De laatste jaren zijn belangrijke stappen gezet. Zo heeft dit College eindelijk een start weten te maken met de bebouwing van Starrenburg III, Arsenaal-Segaar Intratuin en Bijdorp. Maar het is niet genoeg. Vooral voor starters op de woningmarkt en ouderen sluit het aanbod niet aan op de vraag. Wij zetten in op gemengde, groene, toekomstbestendige wijken, waar iedereen gezond en veilig kan opgroeien en oud kan worden. Zo houden we ons dorp toegankelijk voor iedereen, ook voor de leraar, politieagent of schoonmaker. We richten ons op de bouw mogelijkheden binnen de bebouwde kom. Door wonen, werken en voorzieningen dicht bij elkaar te brengen, versterken we in onze gemeente de menselijke maat.

1 Eerst kansen benutten, dan de hoogte in

Iedereen woont graag in een groene, ruim opgezette buurt. In onze regio is de ruimte echter beperkt. We moeten er daarom slim mee omgaan. D66 wil groen zoveel mogelijk behouden, zowel buiten de bebouwde kom en daarbinnen. Daarom kiezen wij ervoor om eerst de bestaande kansen te benutten en dan de hoogte in te gaan waar dat past. Van twee tot drie woonlagen naar vier tot zes woonlagen kan al een enorm verschil maken. Dit mag niet ten koste gaan van het prettige open karakter van Voorschoten. Daarom is goede architectuur, met bij hogere bouw een levendige en toegankelijke begane grond, erg belangrijk. Groene gevels zorgen voor een betere uitstraling. D66 wil deze opgaven samen met partners en inwoners aanpakken. Dat is niet altijd makkelijk. Mensen zijn gesteld op hun bestaande omgeving en zitten bepaald niet altijd te wachten op hogere bouw of hoogbouw. Als we meer de hoogte in gaan concentreren we dit daarom rond het openbaar vervoer, om parkeeroverlast voor omwonenden zoveel mogelijk te voorkomen en goede voorzieningen te delen.

We hebben op de bouwlocaties Starrenburg III, Segaar-Arsenaal, Intratuin en Bijdorp middeldure en duurdere eengezinswoningen mogelijk gemaakt, maar ook betaalbare huur- en koopwoningen, in appartementen tot vijf bouwlagen hoog.

- De grootste opgave voor de komende jaren ligt rondom het centrum van ons dorp. D66 wil hier tempo maken en de komende jaren starten met de zorgvuldige ontwikkeling van woningen op het MOC-terrein, Burgemeester van der Haarplein en Churchillplein.
- Voorschoten kan het tekort aan woningen niet in haar eentje oplossen. Regionaal maken we daarom afspraken over de hoeveelheden en typen te bouwen woningen.
- De locatie van de Kruispuntkerk leent zich voor een mix van wonen en werken, eventueel gecombineerd met een maatschappelijke voorziening. De eigenaar is hierbij aan zet en als gemeente moeten we deze ontwikkeling ondersteunen. De herontwikkeling van deze locatie moet een waardige entree voor ons centrum creëren.
- De locatie van het cultureel centrum herontwikkelen we voor woningbouw en eventueel een maatschappelijke voorziening, zoals een school of een zorginstelling.
- We ontwikkelen woningbouw op de locatie van de ijsbaan in combinatie met een aantrekkelijk ruim speelpark voor Vlietwijk/Krimwijk en de oefenruimte voor Laurentius. We gaan de plannen ontwikkelen nadat we een nieuwe plek voor hutten bouwen, schaatsen en skaten hebben gevonden. We onderzoeken of de flats aan de zuidzijde meegenomen kunnen worden in de plannen.
- We gebruiken bij de herontwikkeling van scholen de ruimte dubbel: wonen boven op de school, zoals dat al gerealiseerd is bij OBS De Vos in Starrenburg II.

- Toets bij hoogbouw op hoogwaardige architectuur en zorg voor levendigheid, toegankelijkheid en groen op straatniveau. Daarmee sluiten we aan op de menselijke beleving en ontwikkelen we de karakteristieke uitstraling van onze gemeente. We willen geen anonieme blokken die oude wijken overschaduwden.
- Schep ruimte voor particuliere initiatieven voor bijvoorbeeld woongroepen en particulier opdrachtgeverschap. Van rijtjeswoningen tot woongebouwen.
- We onderzoeken waar optoppen (een woonlaag toevoegen) kansrijk is en toegevoegde waarde heeft. Bijvoorbeeld bij appartementencomplexen waar nu nog geen lift is zodat senioren langer in hun vertrouwde woning kunnen blijven wonen.

2 Starters, middeninkomens en spoedzoekers

Helaas is er vaak een verschil tussen de woningen die gebouwd worden en de woningen waar behoefte aan is. Nieuwbouwwoningen zijn vaak te duur en sluiten niet aan bij de gezinssamenstelling waar de meeste behoefte aan is. Dit moet anders.

- Het realiseren van kleinere, betaalbare huur- en koopwoningen is voor ons de belangrijkste prioriteit. Minstens 30% van de nieuwe woningen is sociale huur. Dit vormt ten minste 25% van het te bouwen woonoppervlakte, zodat niet alleen studio's, maar verschillende typen woningen gebouwd worden.
- We maken ruimte voor groepswoningen bijvoorbeeld voor studenten, net afgestudeerden, andere starters of senioren.
- Waar dit mogelijk is maken we nu al ruimte voor tijdelijke woningbouw. Dat kan voor een paar jaar, maar ook voor langere tijd zijn (tot 20 jaar). We helpen hiermee ook de meest dringende woningnood te verlichten.
- Maak bij tijdelijk of vaste woningbouw ruimte voor spoedzoekers, zoals mensen die uit een scheiding komen, statushouders en mensen die uitstromen vanuit een zorginstelling.
- Ook in Voorschoten mag plek zijn voor studenten. We volgen daarbij de regionale ontwikkelingen. Als zij daartoe het initiatief nemen maakt Voorschoten samen met de gemeente Leiden, Universiteit Leiden, Hogeschool Leiden, de ROC's, studentenverenigingen en woningcorporaties een regionaal plan om meer studentenhuysvesting te realiseren.

3 Woningen voor ouderen: klaar voor de toekomst

D66 wil dat er meer passende woningen komen voor ouderen die zelfstandig willen blijven wonen maar wel naar een kleiner huis willen. Nu blijven ouderen vaak noodgedwongen in een woning wonen die voor hen te groot is en waar een gezin graag in zou trekken.

- Met corporaties, ontwikkelaars en particulieren maken we ruimte voor nieuwe samenlevingsvormen, zoals groepswoningen, woningen waar meerdere generaties samenleven en moderne, levensloopbestendige hofjes.
- Door de (potentiële) bewoners en zorgpartijen bij de planvorming te betrekken, realiseren we woningen die in de behoefte van deze doelgroep voorzien, bij voorkeur in hun vertrouwde wijk.
- Op tenminste drie plekken in de gemeente wijzen we plekken aan waar levensloopbestendig wonen centraal staat. Samen met zorgaanbieders, welzijnswerk en woningcorporaties kijken we wat nodig is om hier gezond en veilig oud te worden.
- We maken werk van doorstroming. In de prestatieafspraken met woningcorporaties leggen we vast dat ze zich actief inzetten om ouderen die ze ondersteunen tijdig naar een

passende, levensloopbestendige woning te helpen verhuizen, liefst in hun eigen wijk, dichtbij hun bestaande netwerk. Denk daarbij aan voorrang, tijdelijk lagere huur of hulp bij het regelen van de verhuizing en een 1 op 1 ruilmogelijkheid.

4 Duurzame wijken en gebouwen

We toetsen of nieuwe plannen duurzaam zijn, op het gebied van energie, maar ook sociaal.

- D66 is blij dat landelijk al is geregeld dat alleen een bouwvergunning wordt verstrekt voor nieuwbouwprojecten die geen aardgasaansluiting hebben.
- Bij nieuwbouw en herontwikkeling toetsen we of de voorzieningen in de buurt nog voldoende zijn. Als dit nodig is maken we met ontwikkelaars, wijkverenigingen en woningcorporaties plannen om voorzieningen, zoals scholen, parken en buurthuizen toe te voegen.
- De parkeernormen in onze gemeente zijn gebaseerd op een situatie waarbij iedereen één of meerdere auto's heeft en altijd buitenshuis werkt. Dat is niet meer voor iedereen nodig. Daarom stimuleren we deelauto, fietsen en het openbaar vervoer en verlagen we de parkeernorm waar dit kan.

3 Regio en Bestuurlijke Samenwerking

1 Samen sterker in de Leidse Regio

D66 kiest bewust voor de Leidse regio, want samen staan we sterker. Mensen zijn niet aan gemeentegrenzen gebonden als het gaat om wonen, werken, sporten en ontspannen. Een sterke regio met een krachtige economie en een goede bereikbaarheid, een kwalitatief hoog voorzieningenniveau waar de inwoners prettig kunnen wonen, vraagt om nauwe samenwerking. Het bestuur moet efficiënt en effectief zijn, en aansluiten bij haar inwoners.

2 Regionale opgave

We staan in de regio voor grote uitdagingen zoals energietransitie, klimaatverandering, veranderingen in mobiliteit en toename van de bevolking. Individuele gemeenten kunnen deze vraagstukken niet alleen oplossen. Daarom werkt de Leidse regio sinds een aantal jaren steeds intensiever samen. Afgelopen vier jaar zijn er enorme stappen gezet. Leiden, Oegstgeest, Leiderdorp, Zoeterwoude en Voorschoten hebben een gezamenlijke toekomstagenda opgesteld, er is meer overleg tussen gemeentebesturen en er is bovenal meer vertrouwen in de regio.

Grip op democratische controle op alle gemeenschappelijke regelingen waaraan onze gemeente deelneemt is een punt van zorg. De rol van de gemeenteraad wordt op een zorgwekkende manier uitgehold wanneer een groot deel van je beleid buiten goede beïnvloeding van je volksvertegenwoordigers wordt opgezet. In 2020 ging 30 % van onze begroting naar gemeenschappelijke regelingen.

- Breng het aantal gemeenschappelijke regelingen in de Leidse Regio terug en geef één of enkele van de bestaande regelingen een bredere rol.
- Zorg bij de bestaande gemeenschappelijke regelingen voor een duidelijke structuur en taakomschrijving, met een goede democratisch controleerbare organisatie.
- Geef de pers en belangstellende inwoners toegang en middelen om deze gemeenschappelijke regelingen goed te kunnen volgen en te controleren. Hier worden belangrijke besluiten genomen, die het verdienen ook door buitenstaanders gevolgd te worden.

3 Bestuurlijke toekomst

Voorschoten heeft deze periode onder leiding van onze D66 wethouder een belangrijke stap gezet. Er is een keuze gemaakt een belangrijk deel van de bestuurlijke spaghetti te ontvlechten. Door een duidelijke keuze te maken voor de Leidse regio en de ambtelijke fusie met Wassenaar te ontbinden hoeven onze ambtenaren zich niet meer te richten op zoveel verschillende partijen en taken. Dit proces is nog niet afgerond.

De komende periode moet duidelijk worden of dit inderdaad voldoende perspectief biedt voor een zelfstandige toekomst voor onze gemeente. Een gezonde zelfstandige gemeente heeft een bestuurlijke en ambtelijke organisatie die voldoende middelen en capaciteit heeft. Middelen en capaciteit om de uitdagingen aan te kunnen die een zelfstandige gemeente het hoofd moet kunnen bieden, zoals momenteel in het domein (jeugd)zorg en welzijn en de woningbouwopgave. Deze capaciteit ontbrak toen we in het verleden alles zelf deden en ook toen we een gezamenlijke ambtelijke organisatie hadden met Wassenaar. Nu proberen we het weer zelf, in hechte inhoudelijke samenwerking met andere gemeenten in de Leidse Regio. Dat moet een succes worden in de komende vier jaar. Lukt dat niet, dan is de onvermijdelijke conclusie dat we het niet zelf kunnen. Dat

Laat iedereen vrij, maar niemand vallen.

een kleine gemeente als Voorschoten niet de capaciteit heeft om goede voorzieningen te organiseren voor haar inwoners. D66 vindt het belangrijk om te zorgen dat we in Voorschoten zo optimaal mogelijk kunnen wonen met alles wat Voorschoten te bieden heeft; de structuur die daarvoor nodig is, is daar ondergeschikt aan.

CONCEPT

4 Zorg, Welzijn en Armoede

Een vrije samenleving begint bij een goede gezondheid van jou en je naasten. Gezondheid is meer dan alleen 'niet ziek zijn'. Schone lucht, goed werk, voldoende sporten en geestelijke gezondheid zijn het startpunt van een gezond leven. Voorkomen dat mensen ziek worden is ten slotte het beste medicijn voor een vrije samenleving. Wij geloven dat je écht vrij bent als we dat samen zijn. Als iedereen gelijke kansen krijgt. Als we mensen helpen die het nodig hebben. We laten iedereen vrij, maar laten niemand vallen.

D66 streeft naar een samenleving waarin ieder mens de vrijheid en de kansen heeft om zijn of haar leven zelf in te richten. Wij vertrouwen op de eigen kracht van mensen. Dat betekent dat we altijd kijken naar wat mensen zelf kunnen, al dan niet met ondersteuning vanuit de eigen omgeving. Sommige mensen hebben extra hulp nodig om hun talenten te ontdekken en tot bloei te laten komen, om zelfstandig thuis te wonen of om gelukkig oud te worden. Iedereen verdient een goede basis terwijl hij of zij opgroeit en moet de ondersteuning krijgen die hij of zij nodig heeft. Gemeenten hebben de afgelopen jaren een steeds grotere verantwoordelijkheid gekregen op het gebied van zorg en welzijn. De praktijk laat zien dat we die verantwoordelijkheid niet in ons eentje aankunnen. Daarom moeten we het zogenaamde sociaal domein nog veel meer in samenwerking met andere gemeenten in de Leidse Regio organiseren.

1 Preventie

Voorkomen is beter dan genezen. Dit begint bij straten en parken die uitnodigen om erdoorheen te lopen en te fietsen, bij het stimuleren van sport voor kinderen en bij een stad waar uitstoot van fijnstof en de productie van geluid zoveel mogelijk wordt voorkomen. Door preventie en vroegsignalering kunnen met lichte zorg zwaardere problemen voorkomen worden.

- D66 wil voldoende ruimte voor mensen om te bewegen. Wij hebben vergroening van onze gemeente, ruimte voor spelen en sport, fietsers en voetgangers als prioriteit. D66 wil op meer plekken in de gemeente sportfaciliteiten op straat en in parken realiseren. Dit kan een sportparcours zijn, een outdoor fitness-rek of een wandelroute.
- D66 wil bij het (her)inrichten van een buurt zien dat een gezonde leefomgeving, natuur, sport, vitaliteit en het ontmoeten van mensen nadrukkelijker met elkaar in verband worden gebracht.
- D66 wil aandacht voor de preventie van problemen bij jongeren in gezinnen waar problemen zich opstapelen.
- Ook bij de aanpak van schulden is preventie essentieel. Wanneer inwoners met problemen in een vroegtijdig stadium bereikt worden en kunnen grotere problemen voorkomen worden. Preventie begint met voorlichten/informereren, een laagdrempelig en bereikbaar loket en een toegankelijke cursus omgaan met geld, met bijzondere aandacht voor kinderen.
- We investeren in het behoud en versterking van vrijwilligers.

2 Jeugdzorg

Gelukkig groeien de meeste kinderen op in een gezin waarin ze alle kansen krijgen die ze nodig hebben. Maar dat geldt niet voor alle kinderen. De meeste problemen kunnen effectiever binnen de omgeving aangepakt worden, dan met een eindeloze combinatie van individuele zorg- en welzijnstrajecten. Gelijke kansen, laagdrempelige zorg en ondersteuning op maat zijn onze uitgangspunten.

- D66 wil dat de bestuurlijke spaghetti in het sociaal domein wordt aangepakt. We zien dat daar deze periode een begin mee is gemaakt, maar dit gaat te langzaam. Op dit moment hebben we onze sociale dienst nog steeds georganiseerd met Leidschendam-Voorburg, de maatschappelijke ondersteuning met Wassenaar, de jeugdhulp met Den Haag en het meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling met Leiden. Dat maakt het te ingewikkeld voor gezinnen en hulpverleners om snel de juiste hulp in te schakelen.
- Sommige gezinnen hebben te maken met meervoudige problematiek, bijvoorbeeld een combinatie van schulden, verslavingen, vechtscheidingen, psychische problemen en mishandeling. In dat geval moet er één zorgverlener komen die als regiebehandelaar optreedt en het aantal gezichten dat over de vloer komt beperkt.
- D66 wil dat er in het bijzonder voldoende zorg beschikbaar is voor kinderen en jongeren met complexe psychiatrische problemen, en dat de gemeente bijdraagt aan een snelle oplossing van de wachtlijsten.
- D66 wil een betere overgang voor jongeren die achttien worden. Vanaf die leeftijd gelden ineens allemaal nieuwe rechten en plichten. Daarom moeten alle jongeren voorbereid worden op volwassenheid. Wie na diens achttiende verjaardag geen woning, werk of school, een sociaal netwerk en financiële zelfstandigheid heeft, moet kunnen terugvallen op de gemeente.

3 Zorg, maatschappelijke ondersteuning en integratie

Wij willen een samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn eigen beslissingen te nemen en iedereen zich op zijn eigen manier kan ontwikkelen. Mensen hebben soms zorg of extra ondersteuning nodig vanwege een beperking, ouderdom of psychische problemen of omdat zij mantelzorg verlenen. We kiezen voor goede zorg en ondersteuning voor iedereen.

Door de coronacrisis beseffen we meer dan ooit: goede, toegankelijke en betaalbare zorg is letterlijk van levensbelang. Zorg is voor een flink deel de verantwoordelijkheid van het Rijk. Toch kunnen wij ook als gemeente hier iets aan toevoegen. D66 doet dit door vooral te concentreren op de wijken. Daar maken wij het verschil.

Samen werken aan betere zorg

- De gemeente gaat actief in gesprek met huisartsen, om gezamenlijk een agenda op te stellen en hen te betrekken bij het wijkgericht werken. Hierbij is de digitalisering van de eerstelijnszorg een speerpunt.
- Mensen kunnen in ons dorp met vragen terecht bij één welzijnsorganisatie, waar meerdere activiteiten en voorzieningen worden aangeboden. Financiële afwegingen, zoals de hoogte van de eigen bijdrage of gemeentelijke tekorten in het ene of het andere potje, mogen geen beperking vormen in de toegankelijkheid van noodzakelijke zorg en ondersteuning. We ontschotten de zorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).
- De gemeente zet zich met regiogemeenten en zorgaanbieders in voor het schrappen en gelijktrekken en zoveel mogelijk beperken van administratie- en declaratieregels, zodat zorgaanbieders zich kunnen concentreren op het verlenen van zorg.
- D66 wil dat werken in de jeugdzorg aantrekkelijker wordt en dat medewerkers meer waardering krijgen.

Een toegankelijke Wmo

- Voorschoten Voor Elkaar vervult een belangrijke rol in de toegang tot en verlening van maatschappelijke ondersteuning. Daarmee heeft de gemeente de afgelopen jaren een belangrijke stap gezet die leidt tot betere en beter vindbare hulp voor mensen die dat

nodig hebben. D66 wil de positie van Voorschoten Voor Elkaar als brede welzijnsorganisatie verder versterken.

- Samen met andere gemeenten in de Leidse regio versterken we de kennis en ervaring van Wmo-consulenten op het gebied van de toepassing van eHealth in woningen, zoals beeldbellen en Dominica.
- D66 vindt dat er goede ondersteuning moet zijn voor iedereen die dat nodig heeft. Waar mensen dat niet zelf of binnen hun eigen netwerk kunnen organiseren, hebben we als gemeente de grote verantwoordelijkheid om daarbij ondersteuning te bieden. Gelijktijdig kan het niet zo zijn dat de gemeente - en daarmee de belastingbetaler - opdraait voor kosten van huishoudelijke hulp bij mensen die dat ook zelf kunnen betalen. De keuze om met mensen een keukentafelgesprek te voeren over draagkracht vindt D66 daarom rechtvaardig.

Een welkom voor nieuwkomers

- D66 wil dat nieuwkomers met een verblijfsstatus alle kans krijgen om goed in onze samenleving te integreren. D66 wil daarom – naast taalonderwijs – maatschappelijke initiatieven zoals speeddates, een buddynetwerk met vrijwilligers en andere sociale activiteiten ondersteunen.

Langdurige zorg midden in de samenleving

- Mantelzorgers moeten voldoende ondersteuning krijgen. Door vrijwilligers te betrekken wordt respijtzorg voor mantelzorgers vaker mogelijk. De gemeente zet zich actief in om de mogelijkheden die hiervoor zijn, bekend te maken bij mantelzorgers.
- Onze gemeente wordt dementievriendelijk, zodat inwoners met (beginnende) dementie en hun mantelzorgers zo lang mogelijk thuis kunnen blijven en kunnen meedoen in de samenleving. We ondersteunen vanuit de gemeente initiatieven zoals het Alzheimercafé.
- D66 wil dat de gemeente plekken aanwijst waar levensloopbestendig wonen centraal staat. Samen met zorg- en welzijnswerk en woningcorporaties kijken we wat nodig is om daar gezond en veilig oud te worden.
- D66 wil dat eenzaamheid wordt bestreden. Er moeten meer plekken en activiteiten komen waar mensen van alle generaties elkaar kunnen ontmoeten.
- Geaardheid, geslacht, afkomst, geloof of leeftijd mogen nooit een belemmering vormen om volwaardig en zelfstandig mee te doen in onze samenleving. D66 wil dat er zorginstellingen komen met het Roze Loper-keurmerk, zodat LHBTIQ+'ers ook op latere leeftijd zichzelf kunnen zijn.

4 Armoede en schulden

Voorschoten is een welvarend dorp waar de meeste mensen goed kunnen rondkomen. De werkloosheid is relatief laag en het gemiddeld inkomen hoog. Toch moet drie procent van de gezinnen in Voorschoten rondkomen van een bijstandsuitkering, heeft zes procent een laag inkomen en maken tientallen gezinnen gebruik van schuldhelpverlening.

Wij vinden dat waardering voor ieders bijdrage aan de samenleving, liefst in de vorm van betaald werk, de beste manier is om armoede en problematische schulden aan te pakken. Tegelijkertijd komen er steeds meer werkende armen, bijvoorbeeld in éénoudergezinnen of als zzp'ers met flink wisselende inkomsten. D66 vindt dat ondersteuning beter toegankelijk en vindbaar moet zijn voor alle inwoners. Waar nodig stapt de gemeente actief op iemand af om een oplossing aan te bieden. De kosten gaan voor de baten uit. Problematische schulden kunnen voorlopers zijn van uitkeringen

en hogere zorgkosten; we hebben er dus allemaal belang bij om met compassie actief mensen tegemoet te komen.

- D66 wil dat aandacht bij armoede en schulden uitgaat naar het hele huishouden. Voorkomen moet worden dat de schuldenproblematiek van generatie op generatie wordt doorgegeven. Als er een hulpvraag is vanuit de jeugdhulp of de Wmo, moet daarom altijd nagegaan worden of er sprake is van schulden en hoe dat het leven van kinderen beïnvloedt. Schulden en zorgbehoefte moeten in samenhang worden gezien.
- Bij armoede moeten we ons ervoor inzetten om de kwetsbare gezinnen te bereiken, zodat de bestaande regelingen beter gebruikt worden.
- Schep ruimte voor maatwerk om mensen een passende oplossing te kunnen bieden waar dit nodig is.
- D66 wil dat voor gemeentelijke belastingen en -heffingen gemakkelijker kwijtschelding kan worden aangevraagd. Ook willen we dat uitkeringen bij wisselende inkomsten toegankelijker worden.
- D66 wil waar zinvol (bijvoorbeeld via Vindplaats schulden) gebruik maken van signalen van publieke – en private schuldeisers over beginnende schulden en problematische schulden. Dit maakt het mogelijk om met problemen snel te signaleren.
- D66 wil dat langdurig werklozen en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt actief worden begeleid bij het vinden van een zinvolle dagbesteding, een stage, een (vrijwilligers) baan of een opleiding. Onderwijs staat hierbij, in het bijzonder bij jeugdwerkloosheid, centraal.
- D66 wil dat mensen met een bijstandsuitkering de kans krijgen om een eigen onderneming te beginnen of om aan de slag te gaan met oefenbanen, waarbij de werkgever zoveel mogelijk (administratief) wordt ontzorgd. Dit moet niet meteen consequenties hebben voor een uitkering, zodat de uitkeringsgerechtigde het vertrouwen krijgt om weer de stap naar betaald werk te zetten.
- Kinderen uit achterstandsgezinnen moeten inspirerende voorbeelden krijgen van hetgeen ze met hun leven kunnen doen.

5 Onderwijs, Sport en Jeugd

In en om Voorschoten is er voor ieder die wat wil leren een plek om dit te doen. Wij zijn hier trots op. Het onderwijs, de mogelijkheden voor sporten en de verschillende kunstcentra bieden samen een diverse plek voor kinderen om op te groeien. Met het versterken van de banden tussen onderwijs, sport en cultuur geven we alle kinderen de mogelijkheid hun interesses te ontdekken. Zo werken we samen aan kansen voor een nog betere gemeente.

1 Jeugd

De wachtlijsten voor kinderopvang zijn te lang. Bovendien is er maar één aanbieder in Voorschoten, weliswaar met meerdere locaties, die een erkend programma voor Vroeg- en Voorschoolse Educatie (VVE) aanbiedt. D66 wil daarom dat de gemeente meer regie pakt, in samenwerking met scholen en aanbieders, om voldoende kinderopvang en VVE te realiseren. Ieder kind moet namelijk de kans krijgen op een goede start. Waar mogelijk heeft het de voorkeur om de basisschool samen met de voorschoolse educatie, de peuterspeelzaal en de opvang op één locatie te hebben waar alle jonge kinderen terecht kunnen.

D66 wil jongeren stimuleren de deur uit te komen en te bewegen. Er moet voldoende te beleven zijn in het dorp voor jongeren op het gebied van sport, muziek en evenementen. D66 wil samen met jongeren, welzijnsorganisaties en ondernemers zoeken naar voldoende plekken en activiteiten waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten.

2 Primair en voortgezet onderwijs

D66 wil zich inzetten voor moderne gezonde schoolgebouwen met een uitdagend en leuk schoolplein. Het uitgangspunten moet zijn dat ieder kind dichtbij huis naar school kan.

- We moeten onze leraren koesteren en een aantrekkelijk dorp blijven voor docenten om te komen werken. D66 wil kijken of docenten bij een bepaald deel van het woningaanbod voorrang kunnen krijgen.
- D66 wil de samenwerking tussen scholen en sport- en cultuurverenigingen stimuleren, zodat kinderen met verschillende sporten en cultuur in aanraking komen. Daardoor wordt de kans op het vinden van een hobby die ze leuk vinden zo groot mogelijk. De totstandkoming van het sportakkoord een aanstellen van functionaris is een mooie start die de komende periode de samenwerking een boost kan geven. D66 ziet voordelen bij het multigebruik van accommodaties (voor sport- en andere activiteiten). Door samenwerking van sport en welzijn kan het sportakkoord benut en uitgebouwd worden.
- Veel schoolgebouwen in Voorschoten zijn hoognodig aan vernieuwing toe. In een plezierig schoolgebouw ga je immers ook met plezier naar school en geef je met plezier les. De Fortgensschool, de Nutsschool en de Emmausschool moeten de komende jaren vervangen worden, wat om stevige investeringen vraagt. Creatief gebruik van ruimte en combinaties van functies moet het mogelijk maken om goede gebouwen neer te zetten voor alle leerlingen en leraren. De gemeente moet daarin de regie nemen.

3 Passend & inclusief onderwijs

Ieder kind heeft recht op passend onderwijs. Op dit moment zitten er kinderen thuis en dat is niet acceptabel. D66 wil dat er zo snel mogelijk inzicht komt in de knelpunten, en dat er per kind in overleg met de ouders en de schoolbesturen wordt gezocht naar een oplossing. De gemeente moet hierbij continu voor het belang van kind gaan staan.

- Het is belangrijk om kinderen die niet meekomen op het taalniveau van hun leeftijdsgenoten te ondersteunen. Hiervoor moet de voorschoolse educatie toegankelijker worden voor jongere kinderen. Ook voor de ouders moet er een optie zijn om ondersteuning te krijgen in het ontwikkelen van hun begrip en kennis van onze taal.
- Laptops, tablets en telefoons zijn niet meer weg te denken uit het huidige onderwijs. Om ieder kind een eerlijke kans te geven, is een goede tegemoetkoming voor studiefaciliteiten van groot belang. De focus hierbij moet liggen op wat nodig is om op gelijke grond mee te doen met alle lessen.

4 Sport

Sporten is ongekend goed voor de fysieke en mentale gezondheid. D66 hecht er grote waarde aan dat er een ruime hoeveelheid aan mogelijkheden in het dorp aanwezig is om te sporten. Dit kan bij sportverenigingen, maar ook in de parken waar we publiek toegankelijk sportfaciliteiten willen plaatsen en onderhouden. Daarnaast willen we dat waar mogelijk sportmateriaal van sportverenigingen geleend kan worden.

- D66 wil dat het voor elk kind normaal is om te sporten. De projecten met scholen en sportverenigingen worden daarom doorgezet.
- We gaan verenigingen actiever ondersteunen met het volhouden en uitbreiden van 'de rookvrije generatie.'
- Zwembad is gezond en leuk. Daarom hebben we zwembad het Wedde open gehouden en maken we openbaar water zoveel mogelijk toegankelijk om in te zwemmen, voor zover dat wettelijk binnen de mogelijkheden van de gemeente ligt.

6 Economie en Werk

Voorschoten ligt stevig ingebed in de Leidse Regio, een gebied met een actieve, innovatieve economie. Samenwerking tussen onderwijsinstellingen, onderzoeksinstituten, ondernemers en de gemeenten resulteren in nieuwe opleidings-, gezondheids- en duurzaamheidsinitiatieven, die onze samenleving klaarmaken voor de toekomst. Een goede economie kan niet zonder scholing, een goed vestigingsklimaat en een sfeer van samenwerking. De combinatie wonen, werken en leven schept onze innovatieve regio.

1 Regio

D66 ziet kansen in de regionale samenwerking op gebied van economie, werkgelegenheid, toerisme en recreatie. Ondernemingen leveren goederen, diensten, kennis en banen op. Ondernemers zien de kansen en uitdagingen van de toekomst en willen hun eigen bedrijf daaraan aanpassen. D66 vindt dat de gemeente ruimte moet geven aan ondernemers, mogelijkheden tot groei moet bieden en innovatie moet stimuleren. De kansen van de Leidse regio liggen in de vele mogelijkheden die hier aanwezig zijn: van de diverse economische centra (zoals het Leiden Bio Science Park en de andere bedrijventerreinen) tot de vele onderwijsinstellingen en trekpleisters als Kasteel Duivenvoorde Landgoederen. Voor economische groei is een goede bereikbaarheid van groot belang.

2 Klaar voor de uitdagingen van morgen

Er komt veel op ons af: digitalisering, vergrijzing, energie- en klimaatcrises. Onze economie moet opgewassen zijn tegen deze uitdagingen, en ook de innovatieve oplossingen ervoor bedenken, uitvinden, maken en verkopen. D66 maakt beleid met een lange termijnvisie, maar houdt ook in het achterhoofd dat de wereld van over tien jaar niet te voorspellen is. We moeten ons dus voorbereiden en de ruimte houden voor nieuwe ontwikkelingen. Uitgangspunt is dat alle inwoners een voldoening gevend leven kunnen hebben.

- Door de coronapandemie kent iedereen het belang van een goede en betrouwbare internetverbinding thuis. De gemeente moet meer regie nemen over de aanleg van glasvezelverbindingen, zodat die zo snel mogelijk plaatsvindt zonder grootschalige en langdurige verstoring.
- D66 wil inwoners helpen digitaal vaardiger te worden zodat ze makkelijker en sneller een baan kunnen vinden. Daarom moet de gemeente samen met cultuur- en welzijnspartners onderwijsprogramma's voor digitale vaardigheden aanbieden.
- We moeten voldoende handige mensen op leiden. De verpleging, de bouw, de maakindustrie hebben goed geschoolde praktische arbeidskrachten nodig.

3 Ruimte voor onderneming en inspireren door te verbinden

Ondernemingen leveren goederen, diensten, kennis en banen op. Ondernemers zien de kansen en uitdagingen van de toekomst en willen hun eigen bedrijf daaraan aanpassen. D66 vindt dat de gemeente ruimte moet geven aan ondernemers, mogelijkheden tot groei moet bieden en innovatie moet stimuleren.

- Voor D66 is het belangrijk dat de economische agenda regionaal wordt opgesteld. De Bedrijventerreinen strategie van Economie071 is een goed voorbeeld. D66 wil deze strategie uitbouwen naar de komende dertig jaar, zodat er voldoende voorspelbaarheid is bij bedrijfsinvesteringen.

- Bedrijventerreinen zijn belangrijk als banenmotor voor de regio, en moeten dus vanuit de woongebieden goed bereikbaar blijven. Ook kunnen leegstaande panden op bedrijventerreinen niet zomaar worden omgevormd tot woonwijken: de nabijheid van banen is juist de reden dat veel mensen in onze regio willen wonen en willen blijven wonen. We zijn daarom zuinig op onze bedrijventerreinen.
- We willen dat ondernemers één aanspreekpunt krijgen voor al het contact met de regionale gemeenten.
- Er moeten betaalbare mogelijkheden komen voor nieuwe ondernemingen om door te groeien van startup naar scale-up. Hierop is nu onvoldoende regie. We willen bedrijven die elkaar versterken zoveel mogelijk clusteren.

4 Aantrekkelijk centrum, winkels dichtbij

Het centrum moet een aantrekkelijke mengeling zijn van diverse winkels, diverse horeca en uitgaansmogelijkheden. Goede bereikbaarheid en genoeg parkeerplaatsen zijn daarvoor belangrijk. Leegstand moeten we voorkomen.

- De Voorstraat is één van de visitekaartjes van Voorschoten. Het is de laatste jaren steeds meer een horecastraat geworden. D66 is voorstander van een bruisend centrum, dus wij ondersteunen deze ontwikkeling. We willen de grotere terrassen behouden. Parkeren hier wordt alleen voor vergunninghouders en het historische plein tussen Ambachtspad en Tramstraat maken we autovrij.
- Ook op de Schoolstraat en het Treubplein is ruimte voor meer horeca. Het Treubplein maken we autovrij en veel groener.
- We concentreren detailhandel in het centrum. We onderzoeken hoe we het aantrekkelijk kunnen maken winkelpanden buiten het centrum te laten ombouwen tot woning.
- Er moeten in de wijken genoeg plekken zijn waar de dagelijkse boodschappen gedaan kunnen worden, zoals de Van Beethovenlaan en winkelcentrum Noord Hofland.
- D66 wil dat een leegstandsverordening wordt ingesteld. In Voorschoten is te veel leegstand. Door een leegstandsverordening worden vastgoedeigenaren actief gestimuleerd redelijke huurprijzen te hanteren en bij leegstand een nuttige bestemming voor hun panden te realiseren. Bij voorkeur biedt deze ruimte aan innovatieve, nieuwe ondernemers.
- In en nabij het centrum is het van belang dat er voldoende woningen zijn voor ouderen (dichtbij voorzieningen) en voor jongeren. Dit vergt een integrale aanpak met stakeholders in het centrum, verkeer en economie.

5 Verduurzaming van economie

De grote behoefte aan ruimte voor woningen en bedrijfsgebouwen moet op een verantwoordelijke manier worden vervuld, met oog voor de toekomst. De fossiele economie loopt onherroepelijk ten einde, en we moeten dus voorloper worden in de nieuwe economie. De hele economie moet worden omgeschakeld, en aan nieuwe bedrijven die hun verdienmodel halen uit die omschakeling moet ruimte worden geboden. De gemeente heeft oog voor de impact op milieu, biodiversiteit en de fysieke omgeving en biedt aantrekkelijke subsidies voor ondernemers die willen verduurzamen. In 2050 moet de economie volledig circulair zijn; daarmee moeten we nú beginnen.

- D66 wil met ondernemers, natuurorganisaties en bewoners bekijken hoe winkels en horeca in het centrum duurzaam en milieuvriendelijk bevoorrad kunnen worden. Bevoorrading via vrachtwagens blijft mogelijk, maar er worden afspraken gemaakt over wanneer dit mag.

- Voor alle projecten die opgezet worden door de gemeente, is duurzaamheid een uitgangspunt en randvoorwaarde. Bedrijven in de zogenaamde transformatie-economie krijgen specifiek ruimte voor hun initiatieven.
- Er worden meer eisen gesteld aan circulariteit en hergebruik van materialen in de bouw.
- D66 pleit voor meer laadplekken op zonne-energie voor elektrische auto's. Ook daken van stations en fietsenstallingen kunnen gebruikt worden voor bijvoorbeeld zonnepanelen.

7 Een Levendig Dorp

Voorschoten is een gezellig dorp met een rijk verenigingsleven. Er zijn veel cafés, restaurants, monumenten, podia en initiatieven. Dit maakt wonen in Voorschoten leuk en aantrekkelijk. Wij staan ook voor cultuur. Cultuur houdt ons een spiegel voor, inspireert, ontroert en confronteert. Cultuur wordt gemaakt en beleefd. Wij vinden dat cultuur persoonlijk is, zowel wanneer je het beleeft als wanneer je het maakt of doet. Daarom willen we ons culturele aanbod divers houden, toegankelijk maken en brede bekendheid geven.

1 Cultuur voor jou

Cultuur is voor iedereen. Voor de makers en voor de belevers. Kunst maken is belangrijk voor mensen, en cultuur beleven verrijkt hoe we in het leven staan. Voor makers en voor belevers is het van groot belang dat cultuur in Voorschoten ook een onderdak heeft.

- We zijn blij dat na jaren discussie over de Multifunctionele Culturele Accommodatie (MFCA) eindelijk een knoop is doorgehakt en we een mooie plek voor kunst en cultuur krijgen in en bij de bibliotheek.
- D66 wil dat de gemeente met culturele instellingen op zoek gaat naar passende alternatieven wanneer de MFCA voor hen niet voldoet. Dit kan bijvoorbeeld in samenwerking met scholen en/of in de regio.
- Cultuur is belangrijk voor mensen, maar hoe je het meest haalt uit kunst en cultuur, en hoe je eraan kunt bijdragen, moeten we allemaal leren. Daarom willen we dat lokale kunstenaars zoveel mogelijk worden betrokken bij cultuuronderwijs in de klas.
- We willen muziekonderwijs weer meer toegankelijk maken voor ieder kind.
- Bij cultuur hoort een moderne bibliotheek, waar iedereen gemakkelijk terecht kan om boeken te lenen, informatie te zoeken, cursussen te volgen, mensen te ontmoeten, te studeren en te leren coderen.

2 Evenementen en festivals

Evenementen en festivals verbinden Voorschotenaren. We zien elkaar steevast op straat bij de Paardenmarkt en tijdens Koningsdag.

- Wij willen een verbreding van de mogelijkheden voor evenementen en festivals. We willen ook kleinschalige buurtfeesten stimuleren.
- We willen in overleg met jongeren werken aan een beter aanbod voor hen.

3 Erfgoed

Voorschoten is bijzonder rijk aan erfgoed. Een lint van buitenplaatsen - waaronder Berbice, Beresteijn en Duivenvoorde - geven karakter aan ons dorp en vormen belangrijke, groene plekken om te recreëren en ontspannen. De historische Voorstraat vormt het middelpunt van ons dorp en

wordt niet voor niets ook wel de 'huiskamer' van Voorschoten genoemd. Tal van historische panden, waaronder het Ambachts- en Baljuwhuis, geven deze straat zijn unieke sfeer en vertellen samen de geschiedenis van ons dorp. Erfgoed geeft ons dorp kortom betekenis. Het herinnert ons aan waar we vandaan komen en beantwoordt de vraag hoe onze huidige maatschappij is gevormd. Het is daarom belangrijk dat we het erfgoed in goede staat houden en toegankelijk maken voor inwoners. Het is daarvoor geen voorwaarde om erfgoed in gemeentelijk bezit te hebben.

- Wij willen dat de monumenten in het dorp goed worden onderhouden met respect voor hun lange geschiedenis. Tegelijkertijd vervullen ze ook een rol in onze huidige samenleving. Dit betekent dat lichte aanpassingen voor verduurzaming wat ons betreft mogelijk moeten zijn, waaronder het plaatsen van voor- of achterzetramen en zonnepanelen. De (rijks)monumentale waarden moeten hierbij worden beschermd.
- D66 is voorstander van de verkoop van het Ambachts- en Baljuwhuis, mits daarmee de waarde voor het cultureel erfgoed en de openbare toegankelijkheid bevorderd worden. Het huidige onderhoud en gebruik doen niet voldoende recht aan de waarde van het AB-huis voor Voorschoten. Uiteraard dient het zogenaamde 'legaat' voor openbaar gebruik gerespecteerd te worden.
- Erfgoed bestaat niet alleen uit gebouwen, maar ook uit papieren en digitale archieven. Wij willen dat er meer bekendheid wordt gegeven aan het belang van archivering bij maatschappelijke organisaties die het gemeentebestuur beïnvloeden, maar formeel niet onder de archiefplicht vallen, zoals politieke partijen en brancheorganisaties.
- Tradities en gebruiken, zoals de jaarlijkse Paardenmarkt, zijn uitermate belangrijk voor de identiteit van ons dorp. Ook dit immateriële erfgoed verdient het om bewaard te blijven.
- Erfgoed is niet alleen iets dat beschermd moet worden, maar ook dat actief ingezet kan worden voor de ontwikkeling van ons dorp. We denken dan aan unieke eigenschappen van bijvoorbeeld Voorstraat, van Duivenvoorde en landschap de Horsten die we in kunnen zetten voor de marketing van ons dorp. Ook kunnen we erfgoed meenemen in lespakketten op scholen.
- D66 pleit voor het groen houden van de Duivenvoorde Corridor, vanuit behoud van erfgoed en vanuit leefbaarheid van de omgeving.

4 Toerisme en hotels

Toerisme biedt schitterende kansen voor de Voorschotense economie. Mensen komen onze regio bezoeken voor de cultuur, voor de historie of voor de festivals, maar ook voor de kennisinstellingen, conferenties van het Bio Science Park of zakenreizen naar omliggende steden. Door corona heeft de toeristische sector een klap gekregen, en het wegblijven van toeristen heeft ook geleid tot veel omzetverlies bij de horeca, detailhandel en musea. We kijken er dus naar uit om onze gasten weer terug te zien.

- D66 wil dat Voorschoten in samenwerking met ondernemers en buurgemeenten werkt aan een aantrekkelijke en duurzame toeristische sector. Dit kan bijvoorbeeld door het waar mogelijk verbinden van belangrijke locaties als Kasteel Duivenvoorde, de Vlietlanden, het historische centrum en het openbaar vervoer.
- D66 wil dat er meer overnachtingsmogelijkheden voor toeristen in Voorschoten gecreëerd worden.

5 Cafés en restaurants

Tijdens de coronacrisis gingen de cafés en restaurants dicht. Dat was een klap voor de uitbaters, en de ontmoetingsplek voor Voorschotenaren viel ineens weg. We hebben daardoor weer ontdekt hoe belangrijk de horeca voor ons allemaal is.

- De grotere terrassen zijn niet alleen een oplossing voor de coronacrisis geweest, maar bleken ook leuk, gezellig en rustiger te bezoeken. De grotere terrassen in de Voorstraat willen we daarom zo houden.
- De huidige sluitingstijden voor horeca zijn prima.

CONCEPT

8 Verkeer, Mobiliteit en Bereikbaarheid

Een goede bereikbaarheid van ons dorp en de doorstroming van het verkeer is belangrijk voor de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van ons dorp. Daarbij kiest D66 ervoor om fietsen, wandelen en het gebruik van openbaar vervoer te stimuleren en aantrekkelijker te maken. D66 geeft dus voorrang aan alternatieven voor de auto.

1 Kiezen voor de fiets

In onze dichtbevolkte regio is de fiets vaak het meest geschikte vervoermiddel. Ook voor woon-werkverkeer in de regio en naar Den Haag en Zoetermeer, wordt de fiets steeds meer gebruikt. Wij kiezen voor de fiets bij investeringen in bereikbaarheid. Er moet meer werk gemaakt worden van fietsenstallingen: fietsparkeerplekken mogen van ons ten koste gaan van autoparkeerplekken.

- Om verkeersveiligheid en de snelheid van doorstroming te verbeteren willen we bestaande fietspaden verbreden en meer fietssnelwegen aanleggen naar omliggende gemeenten. Fietspaden zijn voor fietsers: scooters, snorfietsen en speed pedelecs verplaatsen we zoveel mogelijk naar de rijbaan. Onveilige situaties tussen snel en langzaam fietsverkeer en bij drukke knooppunten lossen we op.
- Bij hoofdfietsroutes krijgen fietsers voorrang op auto's, bijvoorbeeld bij verkeerslichten.
- Wij ondersteunen nieuwe platforms voor deelfietsen en we willen dat er meer OV-fietsen komen op het station.
- Vervoersstromen met verschillende snelheden worden van elkaar gesplitst.
- De Schoolstraat blijft fietsvrij tijdens winkeltijden. We zorgen voor voldoende plek om de fiets te kunnen parkeren, zodat iedereen de winkels kan bereiken.

2 Voorschoten in de Randstad

Het succes van de economie in onze regio komt voor een groot deel door de ligging midden in de Randstad en de nabijheid van de grote steden. Als we naar de toekomst kijken, dan zien we dat het noodzakelijk is om nog meer een nadrukkelijk onderdeel te worden van het Randstedelijk netwerk. Nieuwe verbindingen en intensiever gebruik van huidige verbindingen moet steeds een structurele meerwaarde hebben voor onze inwoners en ondernemers.

- D66 wil een mobiliteitsstrategie maken voor gehele regio.
- D66 zet actief in op aansluiting van de regio op het Randstadrail Netwerk van Rotterdam, Den Haag en Zoetermeer.
- Om verkeersveiligheid en de snelheid van doorstroming te verbeteren willen we bestaande fietspaden verbreden en meer fietssnelwegen aanleggen naar omliggende gemeenten. Fietspaden zijn voor fietsers: scooters, snorfietsen en speed pedelecs verplaatsen we zoveel mogelijk naar de rijbaan. Onveilige situaties tussen snel en langzaam fietsverkeer en bij drukke knooppunten lossen we op. Ingrepen mogen niet ten koste gaan van voetgangers en lange afstand wandelpaden.
- D66 wil dat de knelpunten voor de bereikbaarheid zoals het Lammenschansplein in Leiden en aan de zuidkant de Mall of the Netherlands in Leidschendam regionaal worden aangepakt.

3 Verkeer vergroenen

De auto blijft een belangrijke rol innemen op het gebied van mobiliteit en veel inwoners hechten aan de vrijheid die een eigen auto geeft. Tegelijkertijd zien we dat het aantal deelauto's groeit. Wij willen een overstap van de eigen (brandstof-) auto naar de fiets, gedeeld vervoer en OV vergemakkelijken en als alternatief aantrekkelijker maken.

- In het streven naar CO₂-reductie, de vermindering van uitstoot van fijnstof en van de productie van geluid, wil D66 aantrekkelijke alternatieven stimuleren, zoals meer parkeerplaatsen voor deelauto's die elektrisch rijden.
- Auto's, motoren en bromfietsen die meer geluid produceren dan wettelijk is toegestaan worden niet langer gedoogd.
- Wij willen voldoende elektrische laadpalen in de verschillende wijken.
- D66 wil dat Voorschoten aansluit bij stadsdistributie-initiatieven in de regio, waarbij vervoerders worden gestimuleerd om het laatste stukje vervoer samen te bundelen in kleine elektrische voertuigen. Op die manier wordt het aantal verkeersbewegingen verminderd, en minder fijnstof uitgestoten. Dat is dus veiliger en duurzamer.
- Omdat het aantal fietsers toeneemt kunnen we het aantal parkeerplekken voor nieuwbouw verlagen. In de plaats daarvan maken we ruimte voor (elektrische) deelauto's.
- Parkeren op de Voorstraat wordt alleen voor vergunninghouders en het historische plein tussen Ambachtspad en Tramstraat maken we autovrij.

9 Veiligheid

Veiligheid is meer dan regels, boetes en een wapenstok. Veiligheid gaat behalve over criminaliteitscijfers ook over het gevoel dat je binnen in huis, buiten op straat, en online hebt. De omgeving waarin je woont en leeft kan ook veilig en minder veilig zijn.

Je voelt je niet alleen veiliger door onveiligheid weg te nemen, maar ook door geborgenheid en verbinding te vergroten. Wanneer je je veilig voelt, brengt dit ook veiligheid. We reageren anders op elkaar bij gevoel van onveiligheid dan bij gevoel van veiligheid.

Om vrij te zijn, je vrij te voelen en je ook vrij te gedragen, is de belangrijkste voorwaarde dat je je veilig voelt. Pas dan kan je je leven naar eigen inzicht inrichten, met oog voor de ander.

1 Veilig in de buurt

Verbinding in de buurt draagt bij aan de leefbaarheid en veiligheid in de wijk. Dat gaat om praatjes maken met de buren, maar ook om het vertrouwen dat er regelmatig een wijkagent langsfietsst en een BOA bereikbaar is. Inwoners kunnen niet zonder wijkagent, maar de wijkagent kan ook niet zonder de ogen en oren in de wijk. De wijkagent signaleert ook de trend waarop het gemeentebestuur kan ingrijpen.

- Met de buurtbewoners, de gemeente en de politie worden de belangrijkste problemen samen benoemd en aangepakt. Voorbeelden van andere gemeenten, zoals 'Buurt Bestuurt' uit Rotterdam, worden hiervoor overgenomen.
- Er moet voldoende capaciteit zijn in de basisteams van de politie, zodat wijkagenten duidelijk in de wijk te vinden zijn. De wijkagent kan samen met inwoners, ondernemers en scholen makkelijker signalen en sneller ingrijpen.
- De communicatie tussen BOA's en politieagenten moet worden verbeterd.
- Mensen die zich inschrijven op een nieuw adres, krijgen automatisch een brief waarin contactgegevens van wijkagent en wijkvereniging staan.
- BOA's in Voorschoten dragen geen wapen.
- D66 is tegen het privé afsteken van vuurwerk, en wil dat er als alternatief professionele vuurwerkshows worden georganiseerd door de gemeente, of door buurtbewoners die professionals inschakelen en daarvoor een vergunning regelen.

2 Veilig op het internet

We zijn steeds meer actief op het internet, en we zien dus ook een steeds verdere toename aan cybercrime, internet intimidatie en online misleiding. De digitale component in veiligheid wordt steeds belangrijker.

- De gemeente moet investeren in digitale veiligheid van inwoners. Ook moet zij zorgen voor voldoende interne kennis en kunde binnen haar eigen organisatie en de gemeenschappelijke regelingen om op een veilige en effectieve manier met data en technologie om te gaan.
- De gemeente kan een prominentere rol spelen in communicatie richting burgers over gevaren op de digitale weg en vooral tips hoe onze inwoners zich veiliger op het internet kunnen begeven.
- De gemeente gaat trainingen organiseren om lokale ondernemers tegen kostprijs hun digitale basisveiligheid op orde te laten krijgen, zodat we als samenleving beter beschermd

zijn tegen hacks en DDOS-aanvallen. De gemeente kan hier gebruik maken van landelijke campagnes en initiatieven zodat dit efficiënt georganiseerd kan worden.

- Daarnaast kan de gemeente bewoners bewust maken van de gevaren de digitale wereld. Dit kan door middel van bijvoorbeeld digitale ambassadeurs die informatie met hun burens en wijkgenoten delen over digitale veiligheid.

5 Preventie van criminaliteit

Om veiligheid te vergroten moet ook ingezet worden op de preventie. Daarbij is een focus op de oorzaak belangrijker dan blindstaren op het bestrijden van de symptomen. D66 roept de gemeente op de voortrekkersrol in preventie te nemen. D66 wil inzetten op voorlichting op scholen, via sportverenigingen en dat de wijkagent zichtbaar en aanspreekbaar is. We willen dat hier een structurele visie en een structurele begroting voor wordt gemaakt, zodat er niet ieder jaar een nieuwe subsidie moet worden geregeld.

Schuldhelpverlening en het tegen gaan van drugsafhankelijkheid zijn belangrijke instrumenten in de preventie van criminaliteit. De overheid en de gemeente in het bijzonder hebben hier een belangrijke taak in. De taak van de gemeente is om deze schuldhelpverlening toegankelijk en laagdrempelig te maken en houden. Dit vereist investeringen op gebied van communicatie, en om eventueel schulden over te nemen

6 Bestrijden van ondermijning

Vastgoedcriminaliteit is ook in onze gemeente een groot probleem. Het witwassen van crimineel geld door de aankoop van vastgoed staat nu in de Leidse Regio hoog op de agenda. D66 vindt dit belangrijk. Ondermijning is meer dan alleen vastgoedcriminaliteit; het is een vorm van criminaliteit waarbij de boven- en onderwereld met elkaar versmelten.

- D66 steunt lopende initiatieven om ondermijning tegen te gaan, zoals het creëren van een goed netwerk voor een integrale aanpak.
- De gemeente moet de ingeslagen weg om samen met politie, OM en Belastingdienst ondermijning te bestrijden.
- D66 is blij met onder meer de inzet van de Wet Bibob, omdat deze mede kan voorkomen dat bepaalde ondernemersgroepen worden gestigmatiseerd.
- Een belangrijke taak van de gemeente is om ambtenaren te trainen om mogelijke signalen te herkennen. D66 vraagt de gemeente hiermee door te gaan.

10 Bestuur en Democratie

Er zijn veel ideeën voor het bouwen van nieuwe woningen. Zowel grote als kleine plannen. Hierbij moeten soms lastige afwegingen worden gemaakt tussen belangen van woningzoekenden, nieuwe bewoners, ontwikkelaars en de belangen van huidige bewoners. Voor D66 staat het als een paal boven water: deze afwegingen maak je samen. Niet door burgers te vragen om over bepaalde plannen mee te denken, maar door deze plannen vanaf het begin met inwoners – als gelijkwaardige partners – te ontwikkelen.

Een goed bestuur betekent voor D66 verder dat de gemeente zich dienend richting de inwoners opstelt, de inwoner vertrouwt en dat het college alle ruimte geeft aan de controlerende functie van de gemeenteraad.

De afgelopen jaren heeft D66 vol ingezet op participatie met ontelbare gesprekken met inwoners. Jazeker, participatie kan altijd beter, en daarom gaan we met die inzet door.

1 De inwoner ontwikkelt mee

D66 wil met de gemeente een betere manier bedenken hoe burgers te betrekken bij ontwikkelingen, experimenteren met nieuwe vormen van participatie, en twee grote burgerfora organiseren.

Ontwikkelingen 2.0

Het is duidelijk dat de gemeente inwoners op een andere manier moet betrekken bij belangrijke ontwikkelingen.

De komende tijd willen we onder professionele begeleiding terugkijken, evalueren, en leren van participatietrajecten uit het verleden. D66 wil samen met de gemeente een nieuwe praktijk voor ontwikkelingen opstellen. Een praktijk waarbij:

- ontwikkelingen beginnen bij de wensen van inwoners, en niet bij die van het gemeentebestuur;
- het gemeentebestuur duidelijk en eerlijk is welke ruimte er voor inwoners is;
- alle partijen betrokken worden, niet in de laatste plaats wijkverenigingen;
- ook aandacht is voor groepen die traditioneel minder betrokken zijn bij participatietrajecten, zoals jongeren, gezinnen en laaggeletterden;
- projectontwikkelaars dezelfde principes moeten volgen.

Nieuwe participatie

Voor deze nieuwe manier van ontwikkeling denkt D66 al aan een aantal nieuwe vormen om de inwoner bij de gemeente te betrekken:

- D66 wil dat de gemeente ook online participatie mogelijk maakt, in navolging van successen in onder andere Leiden. Met online tools krijgt de inwoner regie, is het gemakkelijker om input te geven en geven meer mensen feedback op gemeentepannen dan bij de oude manieren van participatie, zoals jongeren en gezinnen.
- We willen experimenteren met kleinschalige burgerwetenschap, waarbij enthousiaste inwoners milieudata over hun buurt kunnen verzamelen en delen, of pilots kunnen opzetten, bijvoorbeeld over hoe je een jaren 30 huis energieneutraal maakt.

- Ook willen we kinderen al in een vroeg stadium te betrekken bij onze democratie. Zij hebben immers het langst baat bij de beslissingen die we maken. Daarom moet kinderen laagdrempelig ideeën kunnen aandragen, bijvoorbeeld om hun straat of buurt leuker te maken om buiten te spelen of sporten.

Burgerforum

Voorschoten staat voor grote en urgente uitdagingen, zoals de enorme woningopgave en de klimaattransitie. Vaak helpt het om bij zulke zaken buiten de gebaande paden naar oplossingen te zoeken.

D66 wil daarom twee grote pilots doen met een burgerforum, waarbij een representatieve groep gelote inwoners bedenkt hoe we hier als stad het best mee om kunnen gaan. De inwoners krijgen een vergoeding voor hun tijd, worden professioneel begeleid door Stadslab en hebben de mogelijkheid om experts te raadplegen en om onderzoeken uit te laten voeren.

2 De gemeente staat voor je klaar

Een gemeente moet voor haar burgers klaarstaan. D66 wil dat de gemeente in haar dienstverlening uitgaat van het vertrouwen in de inwoners. De gemeente moet verder investeren in goede en toegankelijke dienstverlening, waarbij het veilig en verantwoordelijk met nieuwe technologie omgaat.

De gemeente heeft vertrouwen in de inwoner

D66 wil dat de gemeente inwoners niet onnodig in de weg zit met regels, boetes en formaliteiten. Een gemeente die uitgaat van vertrouwen, krijgt ook het vertrouwen van inwoners.

- Geef inwoners waar mogelijk het recht zich te vergissen, bijvoorbeeld in het aanvragen van een uitkering. Straf foutjes niet genadeloos af en geef toelichting over hoe een fout kan worden hersteld. Als inwoners zich niet aan een regel houden, gaat de gemeente zo veel mogelijk eerst in gesprek voordat er sancties worden opgelegd.
- Een inwoner die denkt taken beter te kunnen doen dan de gemeente, zoals onderhoud van een parkje voor de deur, mag de taak overnemen ("right to challenge").
- Wijken die het niet eens zijn met ontwikkelplannen van de gemeente, krijgen budget om alternatieve voorstellen te ontwikkelen.
- Geef ambtenaren lager in de organisatie meer beslisbevoegdheid, zodat zij sneller in staat zijn om samen met inwoners aan plannen te werken en om maatwerk toe te passen.

Goed & toegankelijk geholpen worden

Als gevolg van corona is dienstverlening grotendeels gedigitaliseerd, waardoor het voor veel mensen eenvoudiger is geworden om bijvoorbeeld een nieuw paspoort aan te vragen. Dienstverlening van de gemeente kan nog veel eenvoudiger en sneller worden. D66 zet in op digitale dienstverlening waar het kan, en fysiek voor wie dat wil.

- Het gebruik van data-ondersteunde sturing kan ervoor zorgen dat we sneller afval ophalen of jij je fiets makkelijker kunt stallen. Dit vereist investering in de technische infrastructuur.
- De fysieke balie in het gemeentehuis en ondersteuning bij het invullen van formulieren blijven altijd bestaan. Alle communicatie van de gemeente moeten duidelijk zijn en geen ambtenarenjargon bevatten. De website van de gemeente moet ook toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Informatie op de website, zoals over bestaande regelingen of opnames van raadsvergaderingen, moet beter vindbaar worden.

- Inwoners moeten trackingvrij online contact kunnen hebben met de gemeente. We willen experimenten met persoonlijke datakluisen, zodat dienstverlening er nooit toe leidt dat je je data kwijtraakt aan onbekende spelers.
- De lokale lasten moeten op een betere manier worden geïnd, en de manier waarop je kwijtschelding kunt aanvragen moet beter worden toegelicht. Er moet een betere manier gevonden worden voor het innen van deze belastingen bij studenten en woongroepen.

Een veilige en verantwoordelijke digitale gemeente

Digitale technieken zijn cruciaal voor het functioneren van de gemeente. Daarom dienen ze met de grootst mogelijke zorg gebruikt, onderhouden en beveiligd te worden.

- We willen voorkomen dat hackers de gegevens van inwoners stelen of de gemeente stilleggen. De gemeente moet daarom de digitale veiligheid verbeteren, voordat het bijvoorbeeld systemen aan elkaar koppelt of nieuwe systemen in gebruik neemt ('security by design').
- Het verantwoord gebruik van technieken staat altijd met stip op één. Het gebruik van onbedoeld discriminerende algoritmes, of het verdacht worden van fraude omdat een computer dat zegt, is uit den boze. Data mogen pas worden gekoppeld en algoritmes pas worden toegepast na een grondige ethische en privacy check. Beslissing mogen niet uitsluitend genomen worden op basis van algoritmes, en de informatie die algoritmes genereert moet controleerbaar zijn.
- D66 pleit voor een tweejaarlijkse toets op correct, veilig en transparant gebruik van de digitale technieken. Daarnaast moet de gemeente zorgen voor voldoende kennis en kunde op dit terrein.
- Het moet binnen onze gemeente mogelijk zijn om op verantwoordelijke wijze veiligheidslekken te melden. Daarnaast moeten er afspraken gemaakt worden hoe deze veiligheidslekken vervolgens opgelost worden.
- Alle digitale werken die de gemeente ontwikkelt of laat ontwikkelen, moeten gebruik maken van open standaarden en waar mogelijk van open source software. Dit voorkomt dat de gemeente vastzit aan leveranciers en zorgt dat ondernemers met ideeën die de publieke zaak verbeteren, eenvoudig koppelingen kunnen maken. Dit stimuleert ook ondernemerschap.

3 Goed bestuur & een gezonde democratie

De afgelopen tijd hebben we landelijke vaker dan ons lief is, kunnen zien wat er gebeurt als macht misbruikt wordt, als besluiten automatisch genomen worden (kindertoeslagaffaire) of als de menselijke maat verdwijnt (boodschappenaffaire). Wij vinden een gezonde bestuurscultuur belangrijk en blijven ons daarvoor inzetten.

Een transparant bestuur

De inwoner moet kunnen zien waar het gemeentebestuur mee bezig is. D66 wil de transparantie van het bestuur digitaal verhogen.

- Het gemeentebestuur is altijd open over haar keuzes, ook als het lastige afwegingen heeft moeten maken. Alle aanbevelingen naar aanleiding van de kindertoeslagaffaire worden ook lokaal overgenomen, bijvoorbeeld over het openbaar maken van beslisnota's.
- Inwoners moeten via een eenvoudig platform inzicht kunnen krijgen in gegevens die de gemeente van hen heeft en fouten gemakkelijk kunnen corrigeren.

- We willen dat de gemeente experimenteert met een track & trace-systeem voor beleid, zodat duidelijk is hoe het tot stand komt.
- Als iets met publiek geld gemaakt is, moet het ook open zijn. Data en software van de gemeente zijn in de basis open, inzichtelijk en gedeeld.
- De gemeente en haar leveranciers zijn volledig transparant over haar toepassingen van algoritmes en sensoren. We gaan daarin verder dan de AVG voorschrijft. Voor algoritmes moet altijd een 'menselijke terugvaloptie' voorhanden te zijn.
- D66 wil dat in de komende raadsperiode een regionale ombudsfunctionaris wordt aangesteld die klachten van burgers over gemeentelijke instanties of personen behandelt.
- We willen kwalitatief hoogwaardige onderzoeksjournalistiek in de regio versterken. Daarom willen we aansluiten bij het Leidse mediafonds, dat daarmee een fonds voor de regio wordt. Journalistiek stopt immers niet bij de gemeentegrenzen.

4 Vrijheid om zichtbaar jezelf te kunnen zijn

In Nederland heeft iedereen het recht om zichtbaar zichzelf te zijn. We zijn een divers en tolerant land. Wat je geslacht, geaardheid, levensbeschouwing of huidskleur ook is: niemand heeft het recht de ander op basis van deze kenmerken te beperken. Vrijheid is een universeel recht.

- Niet iedereen heeft gelijke kansen bij een sollicitatie, onder andere door (soms onbewuste) vooroordelen bij sollicitatiecommissies. Om de kansengelijkheid te verbeteren, moeten deze sollicitatiecommissies bij de gemeente een gevarieerde samenstelling hebben wat betreft gender, leeftijd en achtergrond.
- D66 maakt zich hard voor maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor bijvoorbeeld vrijheid en diversiteit, zoals Space to Talk about Race. We willen op zoek naar nieuwe manieren om deze organisaties te faciliteren, zoals het gratis gebruik van faciliteiten in het gemeentehuis.
- Het past dat alle scholen in de regio onderwijzen over koloniale geschiedenis, en discriminatie op basis van seksuele identiteit niet tolereren.
- We willen dat de gemeente met maatschappelijke organisaties als het COC een plan opstelt om LHBTIQ+ discriminatie op scholen en sportclubs actief tegen te gaan. Daarbij dient extra aandacht te komen voor transpersonen en vluchtelingen.
- We investeren in de aanpak van geweld achter de voordeur. Via Veilig Thuis, maar ook met voldoende opvangplekken voor vrouwen, mannen en kinderen die niet veilig thuis kunnen wonen.